

Michel Stassinopoulos, LE DROIT DE LA DÉFENSE DEVANT LES AUTORITÉS ADMINISTRATIVES, Librairie générale de droit et de jurisprudence, Paris, 1976, 236. стр.

Проф. М. Стасинопулос се већ својим запаженим делом о управним актима (*Traité des actes administratifs*) чије је прво издање објављено на француском језику у Атини 1954. а друго у Паризу 1973. године истакао као један од врхунских теоретичара управног права не само у Грчкој већ и изван граница своје земље. С тога је сасвим разумљиво да је проф. Стасинопулос као председник Државног савета Грчке, за време диктаторског режима пуковника, 1969. године имао смелости да учествује у доношењу одлуке Државног савета којом је поништен акт владе о удаљењу из службе већег броја судија. Ову одлуку Владе Државни савет је, под његовим председништвом, поништио са образложењем да није поштовано начело саслушања странке односно право странке да јој се омогући учешће у поступку и право странке на одбрану у заштити својих права у поступку који се води против ње (стр. 11). Ова је одлука посебно истакла: „право сваке странке на претходно саслушање пре него што би управни орган одлучио о њеном праву”. Ова одлука такође садржи „опште и основно начело права, којим се обезбеђују права човека да се брани пре него што би се решило о његовом праву.” Ово начело, како истиче проф. Стасинопулос, „мора бити поштовано у свакој држави заснованој на поштовању начела законитости” (стр. 11). Поводом ове одлуке Држ. савета проф. Стасинопулос је удаљен са положаја. После пет година, а по паду диктаторског режима пуковника, проф. Стасинопулос је први привремени Председник Републике Грчке изабран од Народне скупштине 18. децембра 1974. године. Сада је почасни председник Државног савета Грчке и члан Академије наука Грчке. Као привремени Председник Републичке Грчке потписао је нови Устав Грчке јуна 1975. године у коме чл. 20. Устава прокламује право странке на учешће у поступку и право странке на саслушање као и на одбрану својих права. Члан 20. Устава Грчке изричито прописује: „I — Свако има право да му се под законом одређеним условима омогући заштита пред судом и право да може изложити своје гледиште о свом праву и интересу. II — Странка има такође право на претходно саслушање кад год управа у својој делатности предузима какве акције или мере које би биле на штету права и интереса странке” (стр. 56—57).

Из ово мало сажетих података може се уочити да је ово ново дело проф. Стасинопулоса дошло као одраз његовог демократског опредељења и отпора диктаторском режиму Грчке. Проф. Стасинопулос

образложењем свог става о овом проблему настоји да право странке на саслушање и њено право на одбрану и заштиту својих права, теоријски систематизује како би се ова права што више уврежила у правној науци и животу, као тековина демократског развоја друштва и права, која не сме бити нарушена и која би увек морала бити поштована. Проф. Стасинопулос својим раније запаженим делима из Управног права као и овим најновијим делом доприноси јачању свести о подвргавању управе праву, поштовању начела законитости као и обезбеђењу права странака на заштиту својих права у управном и управносудском поступку. Ово своје најновије дело проф. Стасинопулос посветио је „свима онима широм света који су осуђени, без могућности да се бране“ (стр. 7).

Књига је подељена у три дела. Први део посвећен је општим начелима права и права на одбрану (стр. 33—44); месту општих правних начела у хијерархији правних норми (44—48); праву на одбрану (порекао овог права); праву на одбрану пред судом; правни основ права на одбрану; право на одбрану у законодавству других држава; месту начела права на одбрану у хијерархији правних норми; правној природи права на саслушање (стр. 49—94). Други део посвећен је праву на одбрану у судској пракси. Ту је изложено право на одбрану у судској пракси Француске и Грчке (стр. 95—152).

У трећој глави изложио је поступак: опште одредбе поступка; странка и заинтересовано лице; покретање поступка; учешће странке у поступку; право странке да буде саслушана; позив на саслушање; форма саслушања; право странке на увид у списе; право странке на обавештавање у току поступка; право странке да узима преписе докумената и списе предмета; повреда права на саслушање странке; последице повреде права странке на саслушање; ништавост управног акта издатог повредом права странке на саслушање; материјална одговорност као последица повреде странке да буде саслушана (стр. 155—220).

Из овог сажетог прегледа садржаја може се уочити да је проф. Стасинопулос дао обимну монографију о овој недовољно обрађеној материји у Управном праву. Проф. Стасинопулос у предговору истиче да је у грчкој правној литератури управног права праву на одбрану странке у управном и управно судском поступку врло мало пажње посвећено. Неки уџбеници управног права посветили су овом проблему једну или две стране а има и оних уџбеника управног права који не посвећују ни једну реч. С друге стране, судска пракса Државног савета Грчке у вези са правом странке на одбрану и заштиту права странака је доста променљива и захтева напор за класифицирањем и тумачењем

одређених ставова. С тога је проф. Стасинопулос исцрпно користио не само правну литературу Француске и Немачке већ посебно судску праксу Државног савета Француске која је, како истиче проф. Стасинопулос, јаснија и постојанија, тако да омогућује да се без тешкоћа класификује и проучава како хронолошки тако и по етапама њене еволуције. Проф. Стасинопулос истиче да су ова два елемента, судска пракса Државног савета Грчке и француске теорије управног права као и судска пракса Државног савета Француске били основ његовог научног истраживачког рада за ову монографију.

Закључци до којих је проф. Стасинопулос дошао у овој монографији су, како он сам то подвлачи, „систем међусобно повезаних решења у оноликој мери колико то допушта еволуција права“. Ово најновије дело проф. Стасинопулоса представља свакако изузетан прилог развоју теорије управног права Грчке али уједно доприноси и развоју управног права у упоредном праву јер указује на многе актуелне проблеме у вези регулисања односа странака и управе посебно на проблем заштите права странака у управном и управносудском поступку.

Д. Б. Денковић